

25-eri turizmo metai Utenoje: mūsų krašto atradimai ir keliautojus kviečiantis „Amžinasis turistas“

Lina NARČIENĖ
udienu.lt@gmail.com

Jei prieš kelis dešimtmečius į Uteną užsukdavę atvykėliai mūsų miestą daugiau žinojo dėl didžiųjų pramonės įmonių, gaminančių garsų alų ar trikotažo gaminius, šiandien Utenos vardą garsina ir kultūriniai objektai, kuriuos lanko ne tik lietuviai, bet ir svečiai iš užsienio. Tiesa, prasidėjus pandemijai ir karui Ukrainoje turistų skaičius sumažėjo iki minimumo, nes daugelis vakariečių bijo atvažiuoti į Lietuvą dėl to, kad čia neva nesaugu. 25-erius metus gyvuojantis Utenos turizmo informacijos centras (toliau – Utenos TIC) yra tarsi kelrodė žvaigždė tiems, kuriems šis kraštas visgi atrodo patrauklus ir lankomas: kiekvienam užsukančiam pristatomos lankytinos vietos, pateikiami maršrutai ar papasakojama turtinga mūsų krašto istorija.

Išgrynino, kas svarbiausia turizmo sektoriuje

Utena nebuvo ir nėra vien tik pramonės miestas. Tiek vietiniams, tiek svečiams iš kitų miestų norisi Uteną matyti kitomis akimis. Daugiau nei prieš du dešimtmečius šalyje intensyviai kuriantis turizmo informacijos centras Utenoje imta svarstyti, kad mūsų rajonui taip pat reikia tokios įstaigos. Mintis materializavosi ir 1998 metais tuomečiam rajono savivaldybės merui Edmundui Pupiniui pasirašius sutartį rudenį duris atvėrė Utenos TIC, įsikūręs Utenio aikštėje. Kaip pasakojo jo vadovė Rasa Jasinevičienė, pati įsikūrimo pradžia buvo itin darbinga: teko viską skaitmeninti, o šiek tiek vėliau susisteminti visus duomenis reikėjo informacija dalytis su žmonėmis, kviestis turistus ir dėliotis ateities planus.

Užduotis Uteną parodyti ne tik kaip pramonės miestą tuomečiams šio centro darbuotojams buvo išties nelengva, tačiau įveikiama. Kaip teigė direktorė, juk žmonės ir anksčiau keliavo, lankydavo įžymias šalies vietas, tokias kaip Trakai ar Palūšė. Utenoje lankomų objektų buvo labai mažai, nebent galima išskirti Alau-

šo apylinkes, galbūt dar kelias vietas. „Turizmo informacijos centrų atsiradimą Lietuvoje paskatino būtent tai, kad reikėjo išdėlioti, kas yra svarbu ir įdomu turistams“, – akcentavo R. Jasinevičienė.

Paklausta, ar sunku buvo išgryninti tuos mūsų rajone esančius turtus, direktorė sakė, kad iš pradžių nebuvo lengva: „Buvo reikalų. Ir nemažai. Neturėjome jokių garsių dvarų, tad reikėjo orientuotis į tai, ką turime. Pirmiausia – į Utenos kraštotyros muziejų, senąją pašto stotį. Statėme standus, kuriuose pateikėme svarbiausią informaciją. Lankėme seniūnus, kalbėjome su jais, jie mums pristatė tai, ką turi reikšmingo savo krašte. Mūsų darbo pobūdis per 25-erius metus mažai keitėsi: ir šiandien reikia nuolat domėtis, atnaujinti medžiagą, nuotraukas... Gyvename nuolatiniame informacijos sraute. Esame įpratę kasdien sutikti turistus, kurie visuomet klausia, ką jie čia gali aplankyti ir pamatyti. Visi turistai skirtingi: jei vieniems rūpi gamta, kitiems – istorija, tretį nori išgirsti įdomių legendų... Todėl turime skirtingiems žmonėms sudarytus skirtingus maršrutus.“

Uteniškės Danutė (kairėje) ir Julija įsitikinusios, kad pirštu galima patrinti ne tik „Amžinojo turistą“, bet ir žiūronus – troškimai esą vis tiek išsipildys

Kas rytą Utenos TIC direktorė Rasa Jasinevičienė apkabina kauniečio sukurtą skulptūrą – tai įkvepia dienos darbams

Vakariečiai mus aplenkia

Direktorė pasakojo, kad šiandien labiausiai turistai pamėgę Vytauto Valiušio keramikos muziejų Leliūnuose, Saldutiškio seniūnijoje įsikūrusį Triušiuokų slėnį, kurį įsimylėjo šeimos su vaikais, Raganų muziejų Pačkėnuose, Giedriaus Mazūro skulptūrų parką Antalgėje ar fontaną bei parkus Utenos mieste.

Pašnekovė nedrąsiai prisipažino, kad yra planuojama kitąmet vietiniams ar turistams pasiūlyti Utenos pramonės kelią su dešimt čia veikiančių įmonių. Tiesa, užsukti į įmones veikiausiai nebus galimybės, tačiau atvykę žmonės galėtų naudotis mobiliąja aplikacija, kuri kvies iš arčiau susipažinti su mūsų miesto įmonėmis, rasti naudingos informacijos ir praplėsti savo akiratį. Šis pramonės kelias, anot Utenos TIC vadovės, puikiai tiktų ir mokiniais, norintiems papildyti žinias apie savo miestą.

Pašnekovė stebisi, kad didelė dalis uteniškių mažai žino apie savo kraštą. Tai, anot jos, įrodė Utenos gimtadienio proga paruoštas laimės ratas su klausimais apie Uteną. „Tikrai nuliūdau išgirdusi, kad čia ilgas metus gyvenantys žmonės nieko nežino apie Eugeniją Šimkūnaitę ar Bernardą Louną. Atrodo, tiek daug renginių, ekskursijų. Tik eikit, dalyvaukit!“, – ragino direktorė ir pridūrė, kad neseniai vykęs renginys „Utenos literatų kelias“ – naujo kultūrinio turizmo maršruto pristatymas – buvo itin sėkmingas ir įdomus. Buvo aplankytos žymios Utenos rajono vietos, vyko įdomūs susitikimai su teatralais – ši programa skirta tiems, kuriems svarbus mūsų kraštas, jame

kūrę ar kuriantys žmonės. Pašnekovė turi planą įamžinti ir įžymius istorikus.

Keliaujantys ir į mūsų kraštą užsukantys lietuviai daugiausia domisi gamta, tad dažniausiai užsuka į Užpaliuose esančius lankytinus objektus. Pastaruoju metu ypač daug diskutuojama, kaip pritraukti kuo daugiau turistų ir į Tauragnų kraštą. Anot R. Jasinevičienės, neišsėmimų lobių išties yra kiekviename krašte.

Jei lietuvičiai daugiau žaivisi mūsų krašto gamta, užsieniečiams reikia kitokių pramogų – jie dažnai užsuka į Vytauto Valiušio keramikos muziejų ar į mieste esančius kitus lankytinus objektus. „Užsieniečiai dažniausiai nori aplankyti miestą ir jame esančias lankytinas vietas“, – akcentavo direktorė.

Tačiau prasidėjus pandemijai, vėliau ir karui Ukrainoje, mūsų kraštą turistai pamažu ėmė pamiršti ir čia lankytis rečiau. Kokio to priežastis? „Mūsų turistais tapo latviai, estai ir skandinavai, o Vakarų Europos gyventojai aplenkia šį kraštą todėl, kad čia neva nesaugu dėl karo pavojaus“, – paaiškino R. Jasinevičienė ir prisiminė, kad kasmet čia užsuka turistai rusai, gyvenantys Berlyne (Vokietija). Siemet jie prisipažino, kad kasmet į Lietuvą atvykdavo kartu su savo anūkais, o štai prasidėjus karui anūku tėvai neišleido todėl, kad mūsų šalyje jiems esą nesaugu. Į Utenos kraštą atvykdavo ir izraeliečių, tačiau dėl vykstančio karo, tikėtina, žydų turistų taip pat nebeliks.

Kalbėdama apie sunkmetį, kuris užklupo turizmą, pašnekovė pasidžiaugė, kad šiuo itin sudėtingu metu patys tautiečiai pamažu atranda Lietuvą.

„Amžinasis turistas“ laukia keliautojų

Paklausta, kokiomis nuotakomis pasitiko Utenos TIC 25 metų sukaktį, direktorė sakė, kad šiuo metu užvaldžiusi ypač pakili nuotaika: „Sulaukėme sidabrinės sukakties. Būtų smagu sulaukti ir auksinės.“ Buvo ilgokai svarstoma, kaip rugsėjo pabaigoje paminėti šią gražią sukaktį. Ji neslėpė: nesinorėjo

jokios pompastikos, puotų ir t. t. Pasitarę Utenos TIC darbuotojai sumanė sukviesti visuomenę ir jiems pristatyti kūrinį, turintį išliekamąją vertę.

Kiemelis šalia Utenos TIC puikiai tiko skulptūrai pastatyti, tačiau teko pasukti galvas, kurią gi skulptūrą čia apgyvendinti. „Kvietėmės skulptorius. Vienam iš jų – kauniečiui Lukui Šiupšinskiui – pasiūlėme idėją sukurti kažką gražaus siejant su Utenos miesto simboliu – pasaga. O jis man sako: „Vieta gera, o štai pasaga čia nelabai tiktų.“ Jam šovė į galvą čia pastatyti „Amžinojo turistą“ skulptūrą“, – apie idėjos įgyvendinimą kalbėjo pašnekovė. Iš pradžių R. Jasinevičienė šią idėją atrodė keistoka, tačiau pamačiusi būsimos skulptūros eskizą pati nustebė ir iškart pamanė, kad tai puikiai tiks mūsų miestui.

Rugsėjo 29-ą, kai Utenoje buvo minima Pasaulinė turizmo diena ir Utenos TIC 25-mečio sukaktis, miesto širdyje, Ute-

Tikrai nuliūdau išgirdusi, kad Utenoje ilgas metus gyvenantys žmonės nieko nežino apie Eugeniją Šimkūnaitę ar Bernardą Louną. Atrodo, tiek daug renginių, ekskursijų. Tik eikit, dalyvaukit!

nio aikštėje, buvo pristatyta iš bronzos nulieta skulptūra „Amžinasis turistas“. Ši skulptūra ypatinga – į praeivius žvelgia mielas personažas su „heminėgiška“ barzda, pasirengęs pažinti pasaulį ir apsirūpinęs turizmo inventoriu: žygeivio lazda, fotoaparatu, žiūronu, plaukiojimo ratu, turistine kuprine ir kt. Juk keliauti amžius ne riba – keliauja ir mažas vaikas, ir senjoras, tik kiekvienas tai daro savaip. Pasak R. Jasinevičienės, prie Utenos TIC sustojęs bronzinis turistas laukia bendražygių – visų, kas atvyksta pažinti Utenos krašto ar svajoja pasižvalgyti kitur.

Įgyvendinus smagią idėją daugelis uteniškių ar čia apsilankančių svečių čia dažnai sustoja, patrina turistą akį pirštu tam, kad išsipildytų troškimas keliauti ir aplankyti norimą šalį.